

Justitieombudsmannen
Lars Lindström**Kritik mot Transportstyrelsen för att ett ärende om fordonsskatt överlämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning utan att någon betalningsupplmaning skickats till fordonägaren**

Beslutet i korthet: Transportstyrelsen ansvarar för uppbörd av fordonsskatt. Myndighetens system kan bara hantera gatuadresser med högst 28 tecken. Det ledde till att en försändelse med ett inbetalningskort till en fordonägare med 29 tecken i sin gatuadress inte kom fram. När skatten inte betalades överlämnade Transportstyrelsen ärendet till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Transportstyrelsen får kritik för att den inte dessförinnan hade skickat en betalningsupplmaning till fordonägaren.

Anmälan

AA framförde i en anmälan klagomål mot Transportstyrelsen för handläggningen av ett ärende om fordonsskatt. Hon uppgav bl.a. följande.

Hennes sambo BB är registrerad ägare till ett fordon. Den 1 juli 2013 fick BB ett brev från Kronofogdemyndigheten som meddelade att han hade en skuld hos dem. Skulden avsåg obetald fordonsskatt. BB hade inte fått något inbetalningskort beträffande fordonsskatten från Transportstyrelsen. När hon kontaktade Transportstyrelsen fick hon information om att de inbetalningskort som myndigheten hade skickat ut till BB hade kommit i retur. Anledningen till det var att Transportstyrelsens system bara klarade av adresser med ett visst antal tecken och BB:s adress innehöll för många tecken. Det fick till följd att den adress som fanns angiven på försändelserna från myndigheten inte var komplett och utskicken kom därmed i retur. Trots vetskap om den här begränsningen i systemet gjorde Transportstyrelsen inte några extra kontroller innan ärendet överlämnades till Kronofogdemyndigheten för indrivning.

Utredning

Anmälan remitterades till Transportstyrelsen för upplysningar om och yttrande över handläggningen av ärendet om fordonsskatt. Myndigheten (generaldirektören CC) lämnade följande yttrande [*bilagorna här utelämnade; JO:s anmärkning*].

Fordonsskatt för bil med registreringsnummer XXXNNN

BB är sedan den 1 juni 2011 registrerad som ägare till bilen XXXNNN. Betalningsmånad för ordinarie fordonsskatt är april.

I samband med att BB registrerades som ägare till bilen ställdes också bilen på. BB debiterades därmed fordonsskatt för bilen för tiden den 1 juni 2011–den 30 april 2012. Ett fordonsskattebeslut med inbetalningskort bifogades därför tillsammans med registreringsbeviset. Skatten betalades den 10 juni 2011.

I april 2012 debiterades BB den årliga fordonsskatten för bilen som gällde för tiden den 1 maj 2012–den 30 april 2013 och Transportstyrelsen skickade då ett fordonsskattebeslut med inbetalningskort till honom. Skatten bokfördes som betald den 2 maj 2012.

I april 2013 debiterades BB fordonsskatten för skatteåret den 1 maj 2013–den 30 april 2014 och Transportstyrelsen skickade därför ett fordonsskattebeslut med inbetalningskort till BB i april 2013. Sista inbetalningsdag var den 30 april 2013. Den försändelsen kom i retur till Transportstyrelsen den 18 april 2013.

Eftersom någon betalning inte bokfördes hos Transportstyrelsen skickades den 17 maj 2013 en påminnelse inklusive dröjsmålsavgift till samma adress som tidigare. Även påminnelsen kom i retur till Transportstyrelsen den 24 maj 2013.

Den 23 juni 2013 överlämnades ärendet till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Betalning bokfördes på Transportstyrelsens konto för fordonsskatt den 2 juli 2013, varpå Transportstyrelsen per automatik meddelade Kronofogdemyndigheten om att betalning skett.

Utskriftsrutiner och rutiner när post kommer i retur

Vid utskick av olika försändelser finns en begränsning i det antal tecken som får plats i gatuadressfältet på utskriften. För fordonsskattebeslut finns en begränsning på 28 tecken i gatuadressfältet

Det kommer en väsentlig mängd utskick i retur till Transportstyrelsen varje månad. I augusti 2013 kom cirka 10 000 försändelser i retur, varav cirka 2 600 st var beslut om fordonsskatt och påminnelse om fordonsskatt.

När post kommer i retur till Transportstyrelsen registreras detta som ”post i retur” i vägtrafikregistret för personen. Om två försändelser kommer i retur med ett mellanrum om minst två månader och ingen adressändring skett under den tiden noteras i stället ”okänd adress” med automatik i vägtrafikregistret. En notering om ”okänd adress” innebär att vissa försändelser inte skickas ut till adressaten.

Det finns också en automatisk funktion för bl.a. fordonsskatt och som innebär att efter det att en påminnelse om skatten har skickats, men innan fordringen restförts till Kronofogdemyndigheten, görs det en automatisk kontroll i vägtrafikregistret för att se om Skatteverket har aviserat någon ny adress för den skattskyldige. Finns det en sådan adressändring registrerad, med ett datum som tidsmässigt ligger mellan datumet för påminnelsen och planerat restföringsdatum för skatten, överlämnas inte fordringen till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Istället skickas det vid nästa påminnelsekörning för skatten en ny påminnelse med automatik till den skattskyldige på den nya adressen.

Aktuella bestämmelser

Enligt bilaga 1 till förordningen (2001:650) om vägtrafikregister (FVTR) ska för fysisk person folkbokföringsadress (eller om personen inte är folkbokförd, annan adress i landet) registreras i vägtrafikregistret.

Av 12 kap. 6 § FVTR framgår att Skatteverket ska underrätta Transportstyrelsen om de ändringar av uppgifter i folkbokföringsdatabasen som är av betydelse för vägtrafikregistreringen.

För fordonsskatt gäller enligt 8 § vägtrafikskatteförordningen (2006:242) att om en fordonsägare inte har fått inbetalningskortet, ska han eller hon anmäla detta till Transportstyrelsen senast en vecka innan skatten ska vara inbetald.

Adressuppgifter m.m. i vägtrafikregistret

BB:s adress är enligt folkbokföringsregistret X X-vägen 111, NNN NN X-stad. Denna adress har varit införd i vägtrafikregistret sedan den 5 juni 2008 och var också registrerad i vägtrafikregistret vid tidpunkten för utskicket av fordonsskattebeslutet och påminnelsen. Gatuadressen X X-vägen 111 innehåller 29 tecken, vilket är ett tecken för mycket eftersom det för fordonsskattebeslut, som nämnts ovan, finns en begränsning om 28 tecken i gatuadressfältet. Den adress som skrivs ut på försändelserna blir då istället X X-vägen 11, NNN NN X-stad.

När beslutet om fordonsskatt och avgifter kom i retur noterades en uppgift om post i retur i vägtrafikregistret och en verifieringssignal skickades med automatik till Skatteverkets folkbokföringsregister, enligt rutinen som beskrivits ovan. Verifiering innebär att uppgifterna om personen stäms av mot folkbokföringens uppgifter. Eftersom adressen hos Skatteverket var densamma som i vägtrafikregistret aviserades inte någon annan adress till Transportstyrelsen. Eftersom någon manuell kontroll inte sker av returerna uppmärksammades det inte att orsaken till att försändelsen kom i retur var att endast del av gatuadressen skrivits ut på avin.

Uppgift om okänd adress för BB noterades i vägtrafikregistret den 25 juni 2013 i samband med att påminnelsen kom i retur. Inte heller när påminnelsen kom i retur uppmärksammades det att den kom i retur på grund av att endast del av gatuadressen skrivits ut på påminnelsen.

På grund av ett telefonsamtal från en bekant till BB kortades adressuppgiften för honom ned i vägtrafikregistret den 3 juli 2013 (se bifogad tjänsteanteckning). I och med telefonsamtalet uppmärksammade handläggaren att hela adressen inte skrivits ut på försändelserna och såg att adressen skulle kunna förkortas till X X-v. 111, NNN NN X-stad. Denna skrivning innebär att hela adressen rymms vid utskrift av fordonsskattebesluten. Adressuppgiften har därmed ändrats i vägtrafikregistret och uppgift om okänd adress har samtidigt tagits bort ur vägtrafikregistret.

Transportstyrelsens åtgärder med anledning av det inträffade

Även om en fordonsägare har en skyldighet att höra av sig om han eller hon inte har fått inbetalningskortet för fordonsskatt kan Transportstyrelsen konstatera att det är en brist att inte hela gatuadressen skrivs ut på besluten om fordonsskatt och betalningspåminnelse när adressen innehåller fler än 28 tecken.

För att komma till rätta med bristen behöver varje utskriftsprogram för de olika försändelserna som hanteras inom fordonsområdet uppdateras. Bristen vad gäller utskriftsrutiner för bl.a. fordonsskatt kommer att åtgärdas så fort som möjligt.

Transportstyrelsen har också begärt rättelse i utskriftsregistret hos Kronofogdemyndigheten då 3 § indrivningsförordningen (1993:1229) inte kan anses uppfylld. Av de handskrivna noteringarna på handlingarna från JO verkar det som att BB eller AA har för avsikt att vända sig till Kronofogdemyndigheten.

Transportstyrelsen har varit i kontakt med Kronofogdemyndighetens rättelsesteam den 20 september 2013 (se bifogad tjänsteanteckning) och fick då uppgift om att de inte fått in någon begäran eller liknande angående den fordonsskatt som restförts på BB.

Övrigt

Transportstyrelsens utskick av fordonsskattebeslut till BB 2011 och 2012 måste uppenbarligen ha nått honom eftersom skatten inbetalades i tid. Med tanke på att systemet även då endast kunde hantera 28 tecken i gatuadressfältet torde adressen felaktigt angetts till X-vägen 11. Transportstyrelsens enda förklaring till att BB trots

detta nåtts av utskicken är att posten har insett att fel adress angetts på kuvertet och delat ut posten trots felaktig adress.

AA har fått tillfälle att kommentera Transportstyrelsens remissvar.

Rättslig reglering

Av bilaga 1 till förordningen (2001:650) om vägtrafikregister framgår att det beträffande en fordonsägare som är fysisk person bl.a. ska antecknas folkbokföringsadressen eller om han eller hon inte är folkbokförd annan adress i landet. Transportstyrelsen får enligt 12 kap. 6 § i samma förordning dessutom underrättelser från Skatteverket om ändringar i folkbokföringsdatabasen som är av betydelse för vägtrafikregistreringen.

Enligt 1 kap. 1 § vägtrafikskattelagen (2006:227) ska vägtrafikskatt i form av fordonsskatt eller saluvagnsskatt betalas till staten för vissa fordon. Vägtrafikskatt beslutas av Transportstyrelsen genom automatiserad behandling med stöd av uppgifter i vägtrafikregistret (4 kap. 1 § första stycket vägtrafikskattelagen).

Enligt 8 § första stycket vägtrafikskatteförordningen (2006:242) ska ett inbetalningskort för skatten skickas till den skattskyldige senast den 12 i betalningsmånaden. Av bestämmelsens andra stycke framgår att om en fordonsägare inte har fått något inbetalningskort, ska han eller hon anmäla detta till Transportstyrelsen senast en vecka innan skatten ska vara inbetald.

Transportstyrelsen ska begära indrivning av vägtrafikskatt som inte betalats (5 § vägtrafikskatteförordningen). Vid indrivning gäller 3–9 §§ indrivningsförordningen (1993:1229). Innan en ansökan om indrivning görs ska sökanden uppmana gäldenären att betala fordringen, om det kan ske utan väsentlig olägenhet och inte särskilda skäl talar emot det (3 § första stycket indrivningsförordningen).

Bedömning

BB:s folkbokföringsadress är registrerad i vägtrafikregistret. Gatuadressen innehåller 29 tecken. Av Transportstyrelsens yttrande framgår att deras system har en begränsning om 28 tecken i gatuadressfältet. Det fick till följd att den adress som skrevs ut på försändelserna till BB om fordonsskatten för år 2013 var felaktig. Försändelserna kom därför i retur till myndigheten.

Transportstyrelsens hantering av betalningen av fordonsskatt är i stort sett helt automatiserad. Myndighetens rutiner innebär att om två försändelser kommer i retur med ett mellanrum om minst två månader och ingen adressändring skett under den tiden så noteras ”okänd adress” automatiskt i vägtrafikregistret. Så skedde också i detta fall.

En notering om ”okänd adress” i vägtrafikregistret innebär att vissa försändelser sedan inte skickas ut till den registrerade ägaren. Några andra åtgärder vidtas som regel inte med anledning av att t.ex. ett inbetalningskort kommer i retur till myndigheten. Innan en fordran skickas till Kronofogdemyndigheten för indrivning

gör Transportstyrelsens system dock en automatisk kontroll i vägtrafikregistret. Om Skatteverket då aviserat en ny adress för den skattskyldige någon gång efter det senaste utskicket skickas en påminnelse ut till den nya adressen innan ärendet skickas för indrivning. I BB:s fall hade det emellertid inte skett någon adressändring hos Skatteverket och således inte aviserats någon ny adress därifrån under den aktuella tiden. Någon ytterligare påminnelse skickades därför inte ut av systemet innan ärendet överlämnades till Kronofogdemyndigheten. Transportstyrelsen gjorde inte heller någon manuell kontroll av BB:s adressuppgifter.

Det föreligger i och för sig som framgått ovan en skyldighet för fordonsägaren att – om han eller hon inte har fått något inbetalningskort beträffande fordonsskatten – själv anmäla det till Transportstyrelsen senast en vecka in skatten ska vara betald. Det gjorde inte BB. Även med beaktande av detta kan Transportstyrelsen enligt min mening dock inte undgå kritik för att myndigheten överlämnade ärendet till Kronofogdemyndigheten för indrivning utan att dessförinnan skicka en betalningsuppsmaning till BB på hans folkbokföringsadress. Den kompletta adressuppgiften har hela tiden funnits registrerad hos Transportstyrelsen i vägtrafikregistret.

Jag har tidigare kritiserat Transportstyrelsen för att myndigheten inte skickade ut någon betalningsuppsmaning till en fordonsägare innan ett ärende om obetald fordonsskatt överlämnades till Kronofogdemyndigheten (se mitt beslut den 20 juni 2013, JO:s dnr 5445-2012). Även i det ärendet handlade det om att Transportstyrelsen brustit i sin kontroll av tillgängliga adressuppgifter. I ett annat beslut denna dag (JO:s dnr 2732-2013) uttalar jag också liknande kritik mot myndigheten.

De brister som uppmärksammats i detta ärende och i de två ärenden som nämnts ovan har varit av lite olika karaktär, men de berör alla Transportstyrelsens till stora delar automatiska hantering av adressuppgifter i vägtrafikregistret. Bristerna har i samtliga fall lett till att fordringar blivit överlämnade till Kronofogdemyndigheten för indrivning utan att fordonsägaren dessförinnan fått någon betalningsuppsmaning. Med tanke på de konsekvenser som detta kan få för den enskilde är situationen inte tillfredsställande. Jag noterar dock att Transportstyrelsen påbörjat ett arbete med att finna ändamålsenliga lösningar för att åtgärda de problem som finns när det gäller adressuppgifter i vägtrafikregistret. Jag noterar också att myndigheten kommer att uppdatera sina utskriftsprogram för att åtgärda den brist som uppmärksammats i detta ärende.

För närvarande pågår det en utredning (Utredningen om uppgifter om offentlig-rättsliga krav vid kreditupplysning, Ju 2013:14) som har i uppdrag att lämna förslag till åtgärder som minimerar risken för att en uppgift om betalningsförsummelse på grund av ett krav från det allmänna förekommer i kreditupplysningsföretagens register utan att gäldenären dessförinnan har fått kännedom om kravet. En kopia av detta beslut överlämnas därför till Justitiedepartementet.

Ärendet avslutas.